



SUNUŞ



Kooperatifler, bir amaca ulaşmak için ekonomik ve sosyal imkanların karşılıklı yardımlaşma, dayanışma ve işbirliği suretiyle bir araya getirilmesi için kurulan ortaklıklardır. Vatandaşlarımızın; ekonomik menfaatlerini korumak, meslek ve geçimlerine ait ihtiyaçlarını karşılamak için kooperatiflere ortak oldukları bilinmektedir.

Başta kooperatif ortakları olmak üzere, vatandaşlarımızın kooperatifçilik konusunda yeterince bilgiye sahip olmamaları önemli sorunlarla karşılaşmalarına neden olmaktadır. Bu durum kooperatiflere ortak olanların beklentilerinin aksine, ekonomik olarak zarara uğramaları ile sonuçlanmaktadır. Dolayısıyla toplumda, kooperatiflere karşı bir güvensizlik oluşmaktadır. Halbuki, çoğu dar gelirlili olan insanlarımızın, birer ekonomik dayanışma kurumu olan kooperatiflere güven duyarak ortak olabilmesi ve kooperatiflerden beklenen faydaların elde edilebilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu bakımdan tüm toplumun kooperatifçilik uygulamasına ilişkin bilgi ihtiyacının karşılanması kaçınılmaz görülmektedir.

Bu nedenle kooperatifçiliğin toplumsal yararları konusunda topluma aydınlatıcı bilgi vermek ve eğitici yayınlarda bulunmak kooperatifler ve üst kuruluşları ile kooperatifçilik konusunda görevli kamu kurumları için önemli bir görev haline gelmektedir.

Bu nedenle, 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa tabi kooperatiflerin ortaklarına yardımcı olabilmek, bu vatandaşlarımızı, ortaklık sıfatını kazanma ve kaybetme halleri, ortaklık hakları ile ödev ve sorumlulukları, ortaklıktan çıkarılma koşulları ve buna karşı itiraz etme ile dava açma yolları gibi konularda bilgilendirmek amacıyla bu kitapçık hazırlanmıştır.

Bu kitapçığı hazırlayan Teşkilatlandırma Genel Müdürlüğü'nü kutlar, kooperatif ortakları ve yöneticileri ile diğer ilgililere faydalı bir kaynak olmasını dilerim.

Nihat ERGÜN
Sanayi ve Ticaret Bakanı



KONU BAŞLIKLARI

1. ORTAKLIK SIFATININ KAZANILMASI
2. ORTAKLIK SIFATININ KAYBEDİLMESİ
ORTAKLIKTAN ÇIKARILMA ESASLARI VE İTİRAZ
3. KOOPERATİFTEN ÇIKAN VE ÇIKARILAN
ORTAKLARLA HESAPLAŞMA
4. ORTAKLARIN HAKLARI
5. ORTAKLARIN ÖDEV VE SORUMLULUKLARI



1. ORTAKLIK SIFATININ KAZANILMASI

1.1. Ortaklık şartları:

1.1.1. Medeni hakları kullanma yeterliliğine sahip olmak:

Medeni hakları kullanma ehliyeti (fiil ehliyeti); bir kimsenin bizzat kendi fiil ve işlemleriyle kendi lehine haklar, aleyhine borçlar yaratabilme iktidarındır.

Fiil ehliyeti, 4721 sayılı Türk Medeni Kanununda düzenlenmiştir. Fiil ehliyetinin ikisi olumlu, birisi olumsuz olmak üzere üç şartı vardır. Olumlu şartlar, “ayırt etme gücüne sahip olmak” ve “ergin olmak”; olumsuz şart ise “kısıtlı olmamak” tır.

Tüzel kişilerde fiil ehliyeti, kanunen bulunması zorunlu organlarının tümünün mevcut olması halinde kazanılır.

1.1.2. Yazılı olarak kooperatif yönetim kuruluna başvurmak:

Kooperatife ortak olmak isteyen gerçek kişiler, kooperatif anasözleşmesi hükümlerini bütün hak ve ödevleriyle birlikte kabul ettiklerini belirten bir yazı ile kooperatif yönetim kuruluna başvururlar (KK.m.8/1).

Kooperatifler Kanununun 4. maddesiyle kooperatifin yükümlerinden dolayı ortakların sorumluluk durumu ve derecesine ilişkin hükümlerin anasözleşmeye konulması zorunlu tutulmuştur. Bu itibarla, kooperatif ortaklarına kendi varlığı dışında şahsi bir sorumluluk veya ek ödemeler yüklüyorsa ortak olmak isteyen kişinin ortak olmak isteği, bu yükümlülükleri yazılı olarak kabul etmesi halinde değer taşıy (KK.m.8/1). Bu yükümlülüklerin kabulü ayrı bir yazı ile yapılabileceği gibi ortak olmak için verilen başvuru dilekçesinde de belirtilebilir.

1.1.3. Kooperatif anasözleşmesinde aranan diğer şartları taşımak:

Kanunda yer alan ortaklık şartlarına ek olarak, kooperatiflerin faaliyet türlerine göre anasözleşmelerinde özel şartlar da belirlenebilmektedir.



Örneğin, motorlu taşıyıcılar kooperatifine ortak olmak için taşıyıcılığın bilfiil meslek edinilmesi ve motorlu araca sahip olunması şartları gereklidir. Bu şartlar, anasözleşmede aranan ilave şartlardır.

Bu tür kooperatiflere ortak olmak isteyenler, ortaklık başvurusu sırasında, bu şartlara haiz olduklarını gösteren ve ilgili kurum ve kuruluşlardan alacakları belgeleri de başvuru talebine eklemeleri gerekmektedir.

1.2. Ortaklık sıfatının kazanılması:

Yönetim kurulu ortak olmak için müracaat edenlerin ortaklık şartlarını taşıyıp taşımadıklarını araştırır. Ortaklık şartlarını taşıdığı belirlenen kişi, yönetim kurulunun karar vermesi halinde ortaklığa kabul edilir.

Kooperatife ortak olmak isteyenlerin ortaklığa kabulü için yönetim kurulunca karar alınır ve alınan bu karar kooperatifi temsile ve imzaya yetkili olanlar tarafından imzalanacak bir yazı ile ilgiliye duyurulur. Ortaklık sıfatı, kararın alındığı tarihten itibaren kazanılmış olur.

1.3.Kooperatife ortak olma şekilleri:

Kişiler bir kooperatife şu şekillerde ortak olabilir:

- Bir kooperatif kurarak ortak olma (KK.m.1),
- Daha önce kurulmuş olan bir kooperatife sonradan ortak olma (KK.m.8),
- Ortaklardan birinin ortaklık payını devralmak suretiyle ortak olma (KK.m.14/2),
- Miras yoluyla ortak olma (KK.m.14/1),
- Taşınmaz mal veya işletme karşılığı ortak olma (KK.m.15/2).

1.3.1. Kurucu ortak olma:

Bir kooperatif en az 7 ortak tarafından kurulabilir. Bu ortaklar gerçek kişi olabileceği gibi, tüzel kişi de olabilir. Kamu ve özel hukuk tüzel kişileri amaçları bakımından ilgilendikleri kooperatiflere ortak olabilirler.



Kooperatifler ticaret siciline tescil ile tüzel kişilik kazanır. Böylece, kurucular ortaklık sıfatını kazanırlar.

1.3.2. Kurulmuş olan bir kooperatife sonradan ortak olma:

Kuruluştan sonra da kooperatife ortak olmak mümkündür. Ortaklık şartlarını taşıyan kişi, ortak olma dileğini ve anasözleşme hükümlerini kabul ettiğini belirtir dilekçe ile yönetim kuruluna başvurur. Yönetim kurulunun olumlu karar vermesi halinde kişi ortaklığa kabul edilmiş sayılır.

1.3.3. Hisse devir almak suretiyle ortak olma:

Ortaklık devredilebilir. Yönetim kurulu, ortaklığı devralan kişinin ortaklık niteliklerini taşıması hâlinde, o kişiyi ortaklığa kabul etmek zorundadır (KK.m.14/2).

Ortaklığın devri için de kooperatif yönetim kuruluna yazılı olarak başvurulmalıdır. Bu başvuru, devretmek isteyen ortak ile devralmak isteyen kişinin kooperatife ayrı ayrı verecekleri dilekçelerle olabileceği gibi, birlikte verecekleri dilekçe ile de olabilir.

İki taraf arasında yapılan devir sözleşmesi kooperatife bildirilmediği ve kooperatif yönetim kurulunca kabul edilmediği sürece hukuki bir değer taşımaz. Böyle bir sözleşme sadece devir etmek ve devralmak isteyen arasında kalmış bir işlemdir ve kooperatifi bağlamaz. Devir işlemi yönetim kurulu kararı ile hüküm ifade eder.

Kooperatifte ortaklık bir bütün olup, bütün hak ve vecibeleriyle devredilir ve devralınır. Ortaklığın kısmen devri mümkün değildir.

Devir bedeline kooperatifçe müdahale edilemez. Bu bedel devralan ile devreden arasında serbestçe kararlaştırılır.

1.3.4. Miras yoluyla ortak olma:

Ortağın ölümü ile ortaklık sıfatı sona erer. Anasözleşme ile, ölen ortağın mirasçılarının kooperatifte ortak olarak kalmaları sağlanabilir.

Kooperatifin anasözleşmesinde ölen ortağın mirasçılarının kooperatifte ortak olarak kalabileceği hükmüne yer verilmişse, mirasçılarının veraset ilamı getirmeleri ve ayrıca içlerinden birini temsilci tayin etmeleri gerekir.



Anasözleşmede ortaklığın mirasçılara geçebileceğine dair bir hüküm yoksa, mirasçıların ortak olarak kalmaları mümkün değildir.

1.3.5. Görev veya hizmet ya da taşınmaz mal veya işletme karşılığı ortaklık:

Ortaklık sıfatının kazanılması, anasözleşme ile bir taşınmaz malın mülkiyetine bağlı hakların kullanılmasına veya bir teşebbüsün işletilmesine bağlanabilir. Bu gibi hallerde taşınmaz malın mülkiyeti veya işletme üçüncü şahıslara devir veya temlik edilmişse, ortaklık sıfatının da sona ermesi gerekmektedir. Ancak, bu durumda, taşınmaz malın mülkiyetinin veya işletmenin üçüncü şahıslara devir veya temlik ile ortaklık sıfatının da bir hak olarak yeni malike veya işletmeyi alana geçebileceği doğrultusunda anasözleşmeye hüküm konulabilir. Taşınmaz mala ait bu şekilde iktisabın üçüncü şahıslara karşı geçerli olması, tapu siciline bu yolda meşruhat verilmesine bağlıdır.

Ortaklık sıfatı bir görev veya hizmetin yerine getirilmesine bağlı ise, bu görev veya hizmetin sona ermesi ile ortaklık sıfatı kalkar. Bu halde anasözleşmeye hüküm konulmak suretiyle ortaklığın devamı sağlanabilir.

1.4. Yabancıların kooperatife ortak olup olamayacağı:

Kooperatifler Kanunu'nda yabancı uyrukluların kooperatiflere ortak olamayacakları yönünde herhangi bir kısıtlama bulunmamaktadır. Bu bağlamda, yabancı uyruklular da kooperatiflere ortak olabileceklerdir.

Bununla birlikte, Kooperatifler Kanunu ortaklık şartlarının anasözleşmede gösterileceğini öngördüğünden, bu konuda, ortak olunmak istenen kooperatifin anasözleşmesine bakılması yoluna gidilmelidir.



2. ORTAKLIK SIFATININ KAYBEDİLMESİ ORTAKLIKTAN ÇIKARILMA ESASLARI VE İTİRAZ

Bir ortağın ortaklık sıfatı genel olarak; çıkma hakkını kullanarak kendi isteği üzerine ayrılmasıyla (KK.m.10), ortağın ölümü ile (KK.m.14/1), ortaklık payının başkasına devredilmesiyle (KK.m.14/2), ortaklık sıfatının bir görev veya hizmetin yerine getirilmesine bağlı olması halinde bu görev veya hizmetin sona ermesiyle (KK.m.15), ortaklıktan çıkarılmasıyla (KK.m.16. m.27) sona ermektedir.

Bunlara ilave olarak, kooperatif anasözleşmesinde açıkça gösterilecek başkaca sebeplerle de ortaklık sona erdirilebilecektir (KK.m.16).

2.1. Ortaklıktan çıkma:

Her ortağın kooperatiften çıkma hakkı vardır (KK.m.10). Ortağa tanınan bu hak yönetim kurulu veya genel kurul kararıyla veyahut da kooperatif anasözleşmesine konulacak bir hükümlerle hiçbir şekilde ortadan kaldırılamaz.

Ancak, çıkma sonucu kooperatifin mevcudiyeti (mali durumu) tehlikeye düşecekse ayrılmak isteyen ortaktan belli bir tutarda tazminat isteneceği konusunda kooperatif anasözleşmesine hüküm konulabilir.

Diğer taraftan, ortaklıktan çıkma hakkının kullanılması, anasözleşmeyle en çok 5 yıl için sınırlandırılabilir.

Çıkış, ancak bir hesap yılı sonu için ve en az 6 ay önceden haber verilerek yapılır. Anasözleşmede daha kısa bir süre belirtilip hesap yılı içinde çıkışa izin verilebilir (KK. m. 12). Dolayısıyla, çıkış haberinin ne kadar süre önceden yapılması gerektiği konusunda kooperatif anasözleşmesine de bakılmalıdır.

Anasözleşmede belirlenen süre içinde yapılacak çıkış isteği, hesap senesi olarak takvim yılını kullanan kooperatifler için 31 Aralık günü gerçekleşmiş olacaktır. Ancak, ortaklıktan çıkmak için yönetim kurulunun istifayı kabul etmesi gerekir. Ortaklıktan çıkma hesap senesi sonunda gerçekleşeceğinden, istifa tarihinden hesap senesinin son gününe kadar ortaklık devam edecektir.



Yönetim kurulu, anasözleşmeye uygun olarak yapılacak isteğe rağmen, bir ortağın kooperatiften istifasını kabulden kaçınacak olursa, ortak çıkma dileğini noter aracılığı ile kooperatife bildirir. Bildirimin noter aracılığıyla kooperatife tebliğ edildiği tarih itibarıyla çıkma gerçekleşmiş olur (KK.m.13). Bu tarih aynı zamanda, çıkan ortağın alacak ve haklarının ödenmesine ilişkin süreye, bunları isteyebileceğine ilişkin zamanaşımına (KK.m.17/2), ayrılmadan önce doğmuş olan kooperatif borçlarından dolayı sorumluluk zamanaşımına (KK.m.36/1) da başlangıç olması açısından oldukça önemlidir.

İstifa edildiğinin kanıtlanması açısından, istifa isteğinin yazılı olarak yapılması zorunluluğu doğmaktadır. İstifa istemi, elden imza karşılığı, taahhütlü mektupla veya noter aracılığıyla kooperatife bildirilebilir.

2.2. Ortağın ölümü:

Kooperatifler Kanununun 14. maddesinde “Ortağın ölümü ile ortaklık sıfatı sona erer.” hükmüne yer verilmek suretiyle vefat halinde ortaklığın son bulacağı açıkça belirtilmiştir olmaktadır.

Ancak, anasözleşmede ortaklığın mirasçılara geçebileceğine ilişkin hüküm bulunması halinde mirasçılar ortak olarak kalabilirler (KK. m.14).

Dolayısıyla, ortağın ölümü halinde mirasçıların kooperatif anasözleşmesindeki hükümlere göre hareket etmesi gerekir.

2.3. Ortaklığın devri:

Bir kimsenin ortaklığını başka bir kişiye devretmesi halinde ortaklığı sona erer.

2.4. Görev veya hizmetin bitmesi:

Ortaklık sıfatı bir görev veya hizmetin yerine getirilmesine bağlı ise, bu görev veya hizmetin sona ermesi ile ortaklık sıfatı da sona erecektir. Ancak, bu şekildeki ortaklığın devam edeceği yönünde anasözleşmeye hüküm konulabilir (KK.m.15).



2.5. Ortaklıktan çıkarılma (ihraç) ve itiraz:

Kooperatifler Kanunu, anasözleşmede açıkça gösterilmeyen sebeplerle ortaklıktan çıkarmayı yasaklamıştır. Bu nedenle, çıkarılma sebebinin açık ve net bir şekilde anasözleşmede belirtilmesi zorunludur. Anasözleşmede sayılan nedenlerin dışında çıkarılma kararı alan yönetim kurulu üyeleri için cezai sorumluluk getirilmiştir (KK. Ek.m.2/2). Kooperatif türleri itibariyle Bakanlığımızca hazırlanan örnek anasözleşmelerde çıkarılma sebepleri açıkça gösterilmektedir. Kooperatiflerin türü, amacı ve çalışma konularına göre değişmekte olan çıkarılma nedenlerinin başında, ortağın parasal yükümlülüklerini yerine getirmemesi ve ortaklık şartlarının yitirmesi gelmektedir.

Kanuna göre ortaklıktan çıkarmaya esas itibariyle genel kurul yetkilidir. Bunun için yönetim kurulunun karar defteri üzerine çıkarma kararı alarak, genel kurul gündemine koyması ve genel kurulun da çıkarma kararı vermesi gerekir.

Ancak, anasözleşme ile çıkarılanın genel kurula başvurma hakkı saklı kalmak üzere bu hususta yönetim kurulu da yetkili kılınabilmektedir.

Öte yandan, çıkarma kararı; genel kurulca verilmişse çıkarma kararı gerekçeleriyle birlikte genel kurul karar defterine; yönetim kurulunca verilmişse de aynı gerekçelerle yönetim kurulu karar defterine yazılır.

Kooperatif yetkililerince imzalanan çıkarma kararı, ortağa tebliğ edilmek üzere 10 gün içinde notere verilerek, çıkarılan ortağa noter aracılığıyla tebligat yapılması sağlanır.

Ortaklıktan çıkarmaya yönetim kurulu karar vermiş ise ortak bu karara karşı ya yönetim kurulunun çıkarma kararının kaldırılması için genel kurula başvurabilir ya da doğrudan mahkemeye itiraz davası açabilir. Ancak, yönetim kurulunca verilen çıkarma kararına karşı hem genel kurula itiraz hakkı ve hem de mahkemeye itiraz davası açma hakkı birlikte kullanılamaz.

Çıkarılma kararının tebellüğ tarihinden itibaren ortağın 3 ay içinde genel kurula itiraz etmesi ya da dava açması gerekir. Bu 3 aylık



süre içinde genel kurula veya mahkemeye başvurmak suretiyle itiraz edilmezse çıkarılma kararı kesinleşir.

Bununla birlikte, kooperatif davalarında basit yargılama usulü uygulanır. Bu nedenle, itiraz davalarına ve bunlara ilişkin temyiz inceleme sürelerine “adli tatilde (01 Ağustos-05 Eylül)” de devam edilir (HUMK.m.176, 177); yani bu süre içinde de itiraz davası açılabilir ve 3 aylık hak düşürücü süre işler.

Ancak, ortaklıktan çıkarmaya ilişkin yönetim kurulu kararı veya genel kurul kararı batılsa, çıkarılma kararına karşı genel kurula itiraz veya iptal davası açılması herhangi bir süreye tabi değildir.

Genel kurula itiraz, çıkarma kararının yönetim kurulunca verilmesi halinde mümkündür. Ortak, yönetim kurulunun çıkarma kararına karşı itiraz davası açma yerine genel kurula itirazı tercih ederse, bu itirazını toplanacak ilk genel kurula sunmak üzere yönetim kuruluna noter aracılığıyla tebliğ ettireceği bir yazı ile yapması gerekir.

Ortağın bu itirazı genel kurulda reddedilirse, yani genel kurul da yönetim kurulunun çıkarma kararını onaylarsa, genel kurulun bu kararına karşı itiraz davası açma hakkı saklıdır. Genel kurulun bu kararı yine 10 gün içinde noter aracılığı ile ortağa tebliğ edilecek ve bu süreden itibaren ortak 3 ay içinde mahkemeye itiraz edebilecektir.

İtiraz davaları, ya yönetim kurulunun çıkarma kararı üzerine ve genel kurula itirazda bulunmadan ya da genel kurula yapılan itirazın reddedilmesi veya doğrudan doğruya genel kurulca ihraç kararının alınması durumunda açılabilir.

Çıkarılma kararına karşı, Ticaret Mahkemesi bulunan yerlerde bu mahkemeye, bulunmayan yerlerde ise Asliye Hukuk Mahkemesine itiraz davası açılabilir. Öte yandan, itiraz davası ortağın lehine sonuçlanırsa, çıkarma kararı hiç alınmamış sayılır ve ortağın hak ve vecibeleri aynen devam eder. Dava ortak aleyhine sonuçlanırsa, ortak 15 gün içinde kararı Yargıtay’da temyiz edebilir.

Haklarındaki çıkarma kararı kesinleşmeyen ortakların yerine yeni ortak alınmaz. Bu kişilerin ortaklık hak ve yükümlülükleri, çıkarılma kararı kesinleşinceye kadar devam eder.



2.6. Parasal yükümlülüklerini yerine getirmeyenlerin ortaklığının kendiliğinden düşmesi:

Kooperatifler Kanununun 27. maddesiyle sermaye yükümleri ve sair ödemelerini (aidat vb.) yerine getirmeyen ortaklar hakkında yapılacak işlemler ve uygulama sırası düzenlenmiş ve ortaklığın kendiliğinden düşeceği belirtilmiştir. Burada geçen sermaye yükümleri ile kanunun 19'uncu maddesinde düzenlenen ortaklık payları; sair ödemeler ile de, ortaklık payı dışındaki ödemeler kastedilmektedir. Bu ödemeler ise kooperatif amaçlarının gerçekleşmesini sağlamak için genel kurulca kararlaştırılan tutarlardaki arsa-altyapı payı, ortak tesisler ile genel giderlere katılım payı gibi ödemeler ile bunların gecikme faizinden oluşmaktadır.

Kanun maddesine göre, ortaklığın kendiliğinden düşebilmesi için belirtilen yükümlülüklerden en az birinin yerine getirilmemesi gerekir. Yani, ortaklığın kendiliğinden düşebilmesi için o ortak; ya sermaye yükümlerinden, ya sair ödemelerden, ya da her ikisinden dolayı kooperatife borçlu olmalıdır.

Ortaklığın kendiliğinden düşebilmesi için sırasıyla aşağıdaki işlemlerin yerine getirilmesi gereklidir.

a) Ortak parasal yükümlülüklerini belirli bir süre geciktirmiş, ödemiş olmalıdır:

Bu gecikme süresi kanunda gösterilmemiştir. Ancak, anasözleşmelerde serbestçe belirlenebilmektedir. Zira, Bakanlığımızca hazırlanan örnek anasözleşmelerde bu süre genellikle 30 gün, 1 ay veya 2 ay olarak belirlenmiştir.

b) İlk istem ve münasip bir süre:

Bu münasip süre, ortağın borcunu temin edip ödeyebileceği bir süre olmalıdır. Örnek anasözleşmelerde bu ilk süre 10 gün olarak belirlenmiş olup, istemin ortağa tebliğinden itibaren sürenin başlayacağı hüküm altına alınmıştır.

Bu ilk istemde, borcun (ana para + varsa gecikme zammı) tutarı da belirtilerek tebliğinden itibaren 10 gün içinde ödenmesi, ödenmemesi halinde kanun 27'inci maddesi ile anasözleşmenin ilgili



maddesi gereğince hakkında gerekli işlemin yapılacağı ihtar edilir. Bu münasip süre ortağa ya elden yazılı olarak, ya taahhütlü mektupla, ya da noter aracılığıyla veyahut da her üç yolun mümkün olmaması halinde ilanla bildirilir. İlanla bildirim yapılması durumunda Tebligat Kanunu hükümlerine göre hareket edilmelidir.

c) İkinci istem ve 1 aylık süre:

İlk isteğe uymayan ortağa ikinci bir ihtar gönderilerek, bu ihtarın tebliğinden itibaren 1 ay içinde borcunu ödemesi istenir. Buradaki bir aylık süre kanunun emredici hükmü olduğundan herhangi bir şekilde azaltılamaz.

İkinci ihtarda da borcun tutarı gösterilerek, tamamının 1 aylık süre içinde ödenmemesi halinde kanunun 27'inci ve anasözleşmenin ilgili maddesi gereğince ortaklığının kendiliğinden düşeceği ihtar edilir. İkinci ihtardaki borç tutarının da birinci ihtardakiyle aynı olmasına dikkat edilmeli, birinci ihtardan sonra herhangi bir ödeme yapıldıysa bunun da belirtilmesi ve borç tutarı, ödediği tutar ve kalan borcun ayrıntılı olarak yazılması gerekir.

d) İkinci ihtarın tebliğinden itibaren 1 aylık süre içinde borç ödenmemiş olmalıdır:

Ortaklığın kendiliğinden düşebilmesi için, ikinci ihtarın tebliğ tarihinden itibaren 1 aylık süre içinde de borç ödenmemiş olmalıdır.

e) Ortaklığın düştüğüne ilişkin karar alınmalıdır:

Kanunun 27'inci maddesinde, yukarıda belirtilen şartların oluşması halinde ortaklığın kendiliğinden düşeceği belirtilmesine rağmen, ortaklığın düşebilmesi için genel kurul veya yönetim kurulu kararına ihtiyaç olup olmadığı konusunda bir açıklama yapılmamıştır. Ancak, uygulamada oluşan yargı içtihatlarına göre, ikinci ihtarın tebliğinden itibaren 1 aylık süre içinde de borç ödenmemişse; anasözleşme ile yetkili kılınmışsa yönetim kurulu, böyle bir yetki yoksa genel kurul tarafından ortaklığın düştüğüne ilişkin karar alınmalıdır.



3. KOOPERATİFTEN ÇIKAN VEYA ÇIKARILAN ORTAKLARLA HESAPLAŞMA

Kooperatiflerle ortaklar arasında en çok yaşanan sorunlardan bir tanesi de çıkan veya çıkarılan ortaklarla hesaplaşmadır. Bu bakımdan, kooperatiften herhangi bir sebeple ayrılmış ortakların kooperatif üzerinde ne gibi hakları bulunduğu, kooperatif varlığı üzerindeki haklarının ne zaman ve ne şekilde iade olacağı ve kooperatifin mali durumunun ortaklara iade yapılmasına uygun olmaması halinde nasıl hareket edileceği gibi sorularla her zaman karşılaşılmaktadır.

3.1. İadesi talep edilebilecek haklar:

Kooperatiften çıkan ya da çıkarılan ortakların; kendilerinin yahut mirasçılarının, kooperatif varlığı üzerinde hakları olup olmadığı ve bu hakların nelerden ibaret bulunduğu, anasözleşmede gösterilir. Bu haklar, yedek akçeler hariç olmak üzere, ortağın ayrıldığı yıl bilânçosuna göre hesaplanır.

İadesi talep edilecek hakların başında sermaye payları ile kooperatifin amacını gerçekleştirebilmesi için ödenen paralar gelmektedir.

Diğer taraftan, Kooperatifler Kanunu'na göre çıkan veya çıkarılan ortaklar yedek akçeler üzerinde hak talep edemezler (KK.m.17/1). Keza, yedek akçelerin ortaklara dağıtılacağına dair anasözleşmeye konacak hükümler geçersizdir (KK.m.39/2). Bununla birlikte, ortaklar için bazı özel fonlar oluşturulmuşsa çıkan ve çıkarılan ortakların bu fonlar üzerinde haklarının olup olmadığı konusunda anasözleşme hükümlerine bakılmalıdır (KK.m.41/2). Bunun yanı sıra, dönem içinde elde edilen olumlu gelir gider farkının (risturnların) çıkan ve çıkarılan ortağa iadesi de anasözleşmede bu yönde bir hüküm bulunması halinde söz konusu olmaktadır. Anasözleşmede aksine bir belirleme yapılmamış ise yıllık faaliyet sonucunda elde edilen olumlu gelir gider farkının tamamı yedek akçeye ilave edilmelidir (KK.m.38/1-2).

3.2. İade edilecek hakların hesabı:

Kooperatifler Kanununda, ayrılan ortağa iade edilecek payların hesabında yedek akçelerin dikkate alınmayacağı açık olarak belirtilmiştir (KK.m.17/1). Bu bağlamda, ilgili kişiye iade yapılırken yedek akçeler hesaba katılmayacaktır.



Ayrılan ortaklar veya mirasçılarınca ödenmesi istenebilecek haklar, ortağın ayrıldığı veya öldüğü, görev veya hizmetin bittiği, taşınmaz mal veya işletme karşılığı ortaklığın sona erdiği hesap yılına ilişkin yıllık bilançoya göre hesaplanır.

Bilançoda geçmiş yılda ve/veya cari yılda olumsuz gelir gider farkı (zarar) bulunmakta ise bunun ortağa düşen kısmı hesap edilerek yapılacak iade tutarından mahsup edilmesi mümkündür.

3.3. Ödeme zamanı ve zamanaşımı:

İade edilecek hakların ortağın ayrıldığı yıl bilançosuna göre hesaplanacağı belirtilen Kooperatifler Kanununda, hesaplanan tutarın ne zaman ödeneceği konusunda açıklama bulunmamaktadır. Dolayısıyla, kooperatiften ayrılan ortaklara yapılacak geri ödemelerde kooperatif anasözleşmesinde öngörülen kurallar göz önüne alınmalıdır.

Bu arada, anasözleşmelerde belirtilen bilanço tarihi deyiminden bilançonun düzenlendiği tarihin değil, bilançonun genel kurulca kabul edilerek kesinleştiği tarihin anlaşılması gerekir. Zira, bilanço genel kurulca kabul edilmekle hukuki bir değer taşır.

Diğer taraftan, kooperatifin varlığını tehlikeye düşürecek nitelikteki iadeler genel kurulca kararlaştırılması halinde 3 yılı kadar geciktirilebilir (KK.m.17/2). Hatta bu durumda kooperatif muhik bir tazminat bile isteyebilir. Genel kurulca, iade ve ödemenin yapılması halinde kooperatifin mali kaynaklarının sarsılacağı, amacının gerçekleştirilmesini engelleyeceği vb. gerekçe gösterilerek böyle bir geciktirme kararı alınmışsa, ayrılan ortak genel kurulca belirlenen süre geçmeden alacaklarının iadesini isteyemez. Ancak, ortaklığı sona erenlerin yerine yeni ortak alınması durumunda iade ve ödemelerin geciktirilmesi yönünde karar alınamaz.

Kooperatif genel kurulunca böyle bir geciktirme kararı alınması halinde, ayrılan ortakça mahkemeye başvurularak ödemenin yapılması durumunda kooperatifin mevcudiyetinin tehlikeye düşüp düşmeyeceğinin tespiti istenebilir. Mahkeme, ayrılan ortağa yapılması gereken ödemeyi kooperatifin varlığını tehlikeye düşürecek nitelikte bulmazsa genel kurulun geciktirme kararı uygulanamaz. Mahkemece böyle bir karar verilmesi durumunda kooperatif herhangi bir tazminat da isteyemez.



Çıkan veya çıkarılan ortaklar ile mirasçılarının alacak ve hakları bunları isteyebilecekleri günden başlayarak 5 yıl geçmekle zamanaşımına uğrar (KK.m.17/2). Burada “isteyebilecekleri gün” deyiminden, bilançonun kabul edildiği genel kurul tarihini takip eden bir aylık sürenin sonu anlaşılmalıdır (Örneğin, bilanço 30 Haziran 2010’da kabul edilmiş ise, zaman aşımı 31 Temmuz 2010’da başlar.). Şayet genel kurulca geciktirme kararı alınmışsa geciktirme süresi de bu tarih üzerine ilave edilmeli ve zaman aşımının bu tarihten itibaren başladığı kabul edilmelidir.

Çıkan veya çıkarılan ortaklar ile mirasçılarının alacak ve hakların istenebileceği günden itibaren iade edilmeyen tutarlar için kooperatiften yasal faiz istenebilecektir.

3.4. Sermaye ve mevduattan kısmen veya tamamen yoksun kalınamayacağı:

Çıkan veya çıkarılan ortağın sermaye veya mevduatından kısmen veya tamamen yoksun kalacağı hakkındaki şartlar hükümsüzdür (KK.m.17/3). Bu kural buyurucu olup, aksine uygulama sözkonusu olamaz. Bu itibarla, ortağın çıkması ya da çıkarılması halinde ödemelerinin belli bir oranının kooperatife kesildikten sonra kalanının kendisine iade edileceği yönünde anasözleşmeye hüküm konulması veya karar alınması mümkün değildir.

Ancak, bu hüküm ayrılan ortaklara iadeler yapılırken hisselerine düşen genel gider paylarının (geçmiş yıl + cari yıl zararlarının) düşülmesine engel değildir.

Diğer taraftan, ayrılan ortak veya mirasçılarının ödemelerinin cari fiyat veya döviz kuru üzerinden hesaplanması istenilemeyeceği gibi, bu ödemeler için faiz verilmesi talebinde de bulunulamaz. Zira, ayrılan ortakların alacaklarının ayrıldığı yıl bilançosuna göre hesaplanacağı belirtilmiştir.



4. ORTAKLARIN HAKLARI

Kooperatifler ortaklardan oluşan teşekküllerdir. Bu ortakların, kaynağını kanun ve anasözleşmeden alan hakları bulunmaktadır.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununun 23'üncü maddesinde; "Ortaklar bu kanunun kabul ettiği esaslar dahilinde hak ve vecibelerde eşittir." hükmü bulunmaktadır.

Bu madde, ortaklarla ilgili her konuda kooperatif ortak ilişkisi açısından göz önünde bulundurulması gereken temel ilkedir. Kanunun kabul ettiği bu temel ilkeyi mutlak ve nispi eşitlik şeklinde anlamak gerekir.

Mutlak eşitlik: Ortağın kooperatifle ilişkilerinin mahiyet ve derecesi ne olursa olsun, her ortağın haklarından eşit şekilde yararlanmasıdır. Örneğin: Her ortağın bir oyu olması, her ortağın iptal davası açabilmesi, bilgi alma ve denetleme hakkı gibi.

Nispi eşitlik: Ortakların kooperatifle olan ilişkilerine göre farklı davranılmasıdır. Her ortağın kooperatifle yaptığı işleme göre gelirden pay alması buna örnek gösterilebilir.

Kooperatif ortaklarının hakları, kullanılış biçimi bakımından; kişisel haklar ve toplu kullanılabilen (grupsal) haklar olarak ikiye ayrılabilir.

4.1. Ortakların bireysel hakları:

4.1.1. Ortaklıktan çıkma hakkı:

Her ortağın kooperatiften çıkma (istifa) hakkı vardır (KK.m.10). Ortaklıktan çıkma veya çıkmalar kooperatifin mevcudiyetini (mali durumunu) tehlikeye düşürecekse, ayrılmak isteyen ortaktan kooperatifin belli bir tutarda tazminat isteyebileceği konusunda kooperatif anasözleşmesine hüküm konulabilir (KK.m.10).

Diğer taraftan, ortaklıktan çıkma hakkının kullanılması, anasözleşmeyle en çok 5 yıl için sınırlandırılabilir. Bir ortağın hiçbir suretle kooperatiften çıkamayacağına ilişkin hükümler geçersizdir. (KK.m.11).



Çıkış, ancak bir hesap yılı sonu için ve en az 6 ay önceden haber verilerek yapılır (Örneğin, hesap dönemi 1 Ocak-31 Aralık olan kooperatiflerde bir ortağın çıkma beyanını en geç Haziran ayı sonuna kadar kooperatife vermesi gerekmektedir.). Anasözleşmede daha kısa bir süre belirtilip hesap yılı içinde çıkışa izin verilebilir (KK.m.12).

Ortaklıktan çıkma isteğinin yönetim kurulunca kabul edilmesi gerekir. Yönetim kurulu istifayı kabulden kaçınacak olursa, ortak çıkma istemini noter aracılığı ile kooperatife bildirir ve bu bildirim tarihi itibarıyla çıkma gerçekleşmiş olur (KK.m.13).

4.1.2. Ortaklığın devredilmesi hakkı:

Tarım satış kooperatifleri dışındaki kooperatiflerde ortaklık devredilebilir (4572 sayılı Kanun m.1/5). Yönetim kurulu, ortaklığı devralan kişinin kooperatif anasözleşmesinde belirtilen ortaklık şartlarını taşıması hâlinde, bu kişiyi ortaklığa kabul etmek zorundadır (KK.m.14/2).

Diğer taraftan, anasözleşmede gösterilecek şartlarla ölen ortağın mirasçılarının kooperatif ortağı olarak kalmaları sağlanabilir (KK.m.14/1). Bu da ortaklığın devrolmasını sağlayan diğer bir yoldur.

Ortaklığın devriyle bütün hak ve yükümlülükler yeni ortağa geçer.

4.1.3. Çıkarılma kararına karşı itiraz veya dava açma hakkı:

Kendisine çıkarılma kararı tebliğ edilen ortak, kooperatiften ayrılmak istemiyorsa çıkarılma kararına itiraz edebilir.

İhraç kararı yönetim kurulunca veya genel kurulunca verilebilir. Çıkarma kararı genel kurulca verilmişse ortak 3 aylık hak düşürücü süre içinde ortaklıktan ihracın iptaline yönelik olarak mahkemede dava açabilir.

Diğer taraftan, ihraç kararı yönetim kurulunca verilmişse ortak 3 ay içinde doğrudan mahkemede itiraz davası açabileceği gibi, çıkarılma kararına karşı genel kurula itiraz etme yolunu da seçebilir.



4.1.4. Bilgi edinme ve örnek isteme hakkı:

Yönetim kurulunun gelir gider farklarının dağıtım şekli hakkındaki tekliflerini içeren yıllık çalışma raporu, bilanço ve gelir gider farkı hesabı ile denetçilerin düzenleyecekleri rapor genel kurulun yıllık olağan toplantısından en az 15 gün öncesinden itibaren ve 1 yıl süre ile kooperatif merkezinde ve varsa kooperatif şubelerinde ortakların incelemesine hazır tutulması gerekir (KK.m.24/1).

Ortakların sözkonusu belgeleri genel kuruldan önce incelemek suretiyle bilgi sahibi olmaları genel kurulda bilinçli ve daha sağlıklı oy kullanmalarını sağlaması açısından önemlidir.

İsteyen ortaklara bilanço ve gelir gider farkı hesaplarının birer suretinin verilmesi mecburidir (KK.m.24/2). Yönetim kurulu, ortakların bu taleplerini yerine getirmek zorundadır. Ortakların bilgi edinme hakkı, anasözleşme ile ya da genel kurul veya yönetim kurulu kararıyla ortadan kaldırılamaz (KK.m.24/3).

Tasfiye memurları da, ortaklara tasfiye işlemlerinin durumu hakkında her zaman bilgi ve istedikleri takdirde bu hususta imzalı bir belge vermeye, ayrıca tasfiye sonunda da tasfiye iş ve işlemlerine ilişkin ortaklara hesap vermeye mecburdur (Türk Ticaret Kanunu.m.450,240).

4.1.5. Ticari defterleri ve belgeleri inceleme hakkı:

Ortakların kooperatife ait ticari defterleri ve haberleşme ile ilgili hususları inceleme hakkı, genel kurulun açık bir izni veya yönetim kurulu kararı ile mümkündür (KK.m.25). Aksi halde, ortak inceleme yapamaz.

Ticari defterler, Türk Ticaret Kanununun 66/1. maddesinde sayılan yevmiye defteri, defteri kebir, envanter defteri ve karar defterleri ile aynı kanunun 1465. maddesine göre kooperatifin nitelik ve öneminin gerektirdiği (imalat defteri, stok giriş-çıkış defteri, çek defteri vb.) defterlerdir.

Genel kurul ya da yönetim kurulu kararıyla ortakların incelemesine izin verilen sözkonusu ticari defterler tek başlarına bir anlam taşımaz. Ticari defterlerin bu defterlerde yer alan kayıtlara esas teşkil eden gelir ve gider belgeleri ile birlikte incelenmesi halinde yapılan bu inceleme daha anlaşılır ve sağlıklı olacak ve amacına ulaşacaktır.



4.1.6. Genel kurula katılma, seçme ve seçilme hakkı:

3 ay evvel ortak olmayanlar hariç her ortak genel kurula katılma hakkına sahiptir. Yapı kooperatiflerinde genel kurul toplantılarına katılmak için bu şart aranmaz (KK.m.26).

Diğer taraftan, 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanununun 4. maddesinde; “*Genel kurullara katılma hakkına sahip ortaklarda aranacak şartlar örnek anasözleşmelerde belirlenir*” hükmüne yer verildiğinden bu tür kooperatiflerde hangi ortakların genel kurula katılma hakkının bulunduğunu anlamak için kooperatifin anasözleşmesine bakılmalıdır.

Genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip olan ortaklar, aynı zamanda genel kurulda yapılan görüşmelere katılma, bu görüşmeler sırasında düşüncelerini açıklama, soru sorma, önerge verme, yönetim ve denetim kurullarının ibrası ve diğer konularda istediği yönde oyunu kullanma; yönetim kurulu üyeliğine, denetim kurulu üyeliğine, genel kurulda divan başkanlığına veya üyeliğine, oluşturulacaksa hesap tetkik komisyonu üyeliğine seçilme ve bunları seçme haklarına da sahiptir.

Diğer taraftan, genel kurul toplantılarına katılma hakkı olan ortakların genel anlamda seçilme hakkı bulunmakla birlikte, yönetim ve denetim kurulu üyeliği ile tasfiye kurulu üyeliğine seçilebilmek için aranan özel şartları taşımaları gerekir (KK.m.56,65,81, Türk Ticaret Kanunu.m.347, 349; Devlet Memurları Kanunu m.28).

Ortaklığın devri halinde; devreden ortağın tüm hak ve yükümlülükleri devralan yeni ortağa geçer. Bu itibarla, devralmak suretiyle ortak olan kişinin genel kurul toplantısına katılabilmesi için devir tarihinden itibaren üç ay beklemesi gerekmez. Devir eden eski ortak üç aylık süreyi doldurmadan devir gerçekleşmişse, devir alan ortak, devir eden ilk ortağın kooperatife giriş tarihinden itibaren üç aylık süre dolduktan sonra genel kurul toplantısına katılma hakkına sahip olacaktır.

Diğer taraftan, haklarındaki çıkarılma kararı kesinleşmeyenlerin ortaklık hak ve yükümlülükleri devam ettiğinden, bu durumdaki ortaklar çıkarılma kararı kesinleşinceye kadar genel kurula katılma, oy kullanma, seçme ve seçilme haklarına da sahiptirler.



4.1.7. Olumlu gelir gider farkından pay alma hakkı:

Daha çok motorlu taşıyıcılar, tüketim, üretim, pazarlama, tarım satış, esnaf ve sanatkarlar kredi ve kefalet gibi kooperatiflerde görülen gelir gider farkının ortaklara dağıtılması hususu Kanunun 38. maddesinde düzenlenmiştir. Bu bağlamda, kooperatiflerin anasözleşmelerinde olumlu gelir gider farkının (kârın) ortaklar arasında dağıtılması öngörülmüşse bu paylaşım ortakların kooperatifle yapmış oldukları işlemlerle orantılı olarak yapılır (KK.m.38).

Ortakların kooperatifle yapmış oldukları işlemler ise kooperatif türüne göre değişkenlik gösterir. Örneğin; bir tüketim kooperatifinde ortağın kooperatiften alışveriş yapması, motorlu taşıyıcılar kooperatifinde ortağın taşıma yapması, tarım satış kooperatifinde ortağın ürün teslim etmesi gibi işlemlerdir. Bu itibarla, ortağın kooperatifle yaptığı işlem hacmi yükseldikçe bu ortağın olumlu gelir farkından alacağı pay da artacaktır.

Diğer taraftan, Kanunun 4. maddesiyle “Yıllık gelir gider farklarının, hesaplama ve kullanma şekilleri” ile ilgili hükümlerin kooperatif anasözleşmesinde belirtilmesi zorunlu tutulmuştur. Ayrıca, Kanunun 42. maddesinde; gelir gider farkının bölüşülmesi hakkında karar verme hususu genel kurulun devir ve terk edemeyeceği yetkileri arasında sayılmıştır. Dolayısıyla, gelir gider farkının dağıtılabilmesi için genel kurulca karar verilmiş olması zorunlu bulunmaktadır.

Gelir gider farkının ortaklar arasında muameleleri oranında bölüşülebilmesi için, önceki yıllarda olumsuz gelir gider farkı meydana gelmişse, bunun ortadan kaldırılması gerekir (KK.m.38/6). Yine, anasözleşme ile ayrılması öngörülen yedek akçeler ve fonlarda ayrılmış olmalı ve bunlar çıktıktan sonra kalanı risturn olarak ortaklara dağıtılmalıdır (KK.m.41).

4.1.8. Oy hakkı:

Ortağın sahip olduğu ortaklık payının adedi ne olursa olsun her ortağın genel kurulda sadece bir oy hakkı vardır (KK.m.48).

Esnaf ve sanatkarlar kredi ve kefalet kooperatifleri hariç olmak üzere, ortak sayısı 500’den fazla olan kooperatiflerin ve üst



kuruluşlarının genel kurul toplantılarındaki yönetim ve denetim kurulu belirleme seçimlerinin gizli oy açık tasnif esasına göre yapılarak, organ seçimlerinde her ortak en fazla bir ortağı temsilen oy kullanabilmektedir(KK.m.48/2).

Kooperatifler Kanununda bazı ortakların oy kullanma hakkına sınırlamalar getirilmiştir. Kooperatif işlerinin görülmesine herhangi bir suretle katılmış bulunan ortaklar yönetim kurulunun ibrasına ait kararlarda oy kullanamayacakları gibi, hiçbir ortağın da kendisi veya eşi veya usul ve fûru ile kooperatif arasında şahsi bir işe veya davaya dair olan görüşmelerde oy hakkını kullanması mümkün değildir (KK.m.50).

Yönetim kurulu üyelerinin kooperatif işlerinin görülmesine herhangi bir surette katılmış kimseler olmasından dolayı, bunların genel kurulda kendi ibralarına ilişkin kararlarda oy kullanmaları yasaklanmıştır.

Öte yandan, ortak sayısı fazla olan kooperatiflerde toplantı ve karar nisaplarını sağlamanın güçlüğü dikkate alınarak ortaklara mektupla oy verme ya da temsilciler aracılığıyla oy kullanma hakkı da tanınmıştır (KK.m.54). Ortak sayısı 1000 den fazla olan kooperatiflerde anasözleşmede hüküm bulunması halinde ortakların mektupla oy verme imkanı vardır. Gelen mektuplar yönetim kurulu ve bakanlık temsilcisi önünde açılarak incelenir ve içeriğinin neden ibaret olduğu tespit edilerek bir tutanak düzenlenir. Hazır bulunanlar tarafından imzalanan tutanağa göre verildiği anlaşılan kararlar yürürlüğe girer.

4.1.9. Genel kurulda temsil hakkı:

Anasözleşmede açıklama bulunduğu takdirde, bir ortak yazı ile izin vermek suretiyle genel kurul toplantısında oyunu ancak başka bir ortağa kullandırabilir. Bir ortak genel kurulda birden fazla ortağı temsil edemez (KK.m.49/1). Kanun, genel kurul toplantısında bir ortağın oyunun başka bir ortak tarafından kullanılmasını kabul etmiştir. Böylece, temsil müessesesi kooperatif genel kurul toplantılarında da sözkonusu olmaktadır. Ancak, bir ortağın genel kurulda başka bir ortak tarafından temsil edilebilmesi için bazı şartların varlığı gerekir.

Ortağın oyunu bir başka ortağa kullandırabilmesi için, temsil konusunun anasözleşmede düzenlenmiş olması, temsil için ortak



tarafından yazı ile izin verilmiş olması, başka bir ortak tarafından ya da eşi veya birinci derece akrabası tarafından temsil edilmiş olması, aynı ortağın birden fazla ortağı temsil etmemesi, temsil edenin vekaleten genel kurula katılmayı kabul etmesi ve temsilci tayin yazısının yetkililere verilmesi gerekir.

Yukarıdaki şartların bir arada gerçekleşmesi halinde, bir ortak başka bir ortak ya da eşi veya birinci derece akrabası tarafından genel kurulda temsil edilebilme hakkına sahip olur.

Bir ortağın birden fazla ortağı temsil edemeyeceği şartının istisnası, ortak sayısı 1.000'den fazla olan kooperatiflerde anasözleşme ile her ortağın en çok 9 olmak üzere birden fazla ortağı temsil edebilme imkanının tanınmış olmasıdır (KK.m.49/2). Ancak ortak sayısı 500'den fazla olan kooperatiflerde ve üst kuruluşlarında genel kurulda organ seçimi yapılacak ise, her ortak en fazla bir ortağı temsilen oy kullanabilmektedir (Esnaf ve sanatkarlar kredi ve kefalet kooperatifleri hakkında bu hüküm uygulanmamaktadır.). (KK m. 48/2).

4.1.10. Genel kurul kararları aleyhine dava açma hakkı:

Genel kurul kararları aleyhine dava açma hakkı kanununun 53. maddesinde düzenlenmiştir. Kanun, iptal davası açma hakkını genel kurul toplantısında hazır bulunan ortaklar ile toplantıda hazır bulunsun ya da bulunmasın tüm ortaklar olmak üzere iki farklı gruba tanımıştır. Buna göre kanuna, anasözleşme hükümlerine ve iyi niyet esaslarına aykırı olduğu iddiası ile genel kurul kararları aleyhine mahkemede iptal davası açılabilir.

Genel kurul toplantısında hazır bulunan ortaklardan; kararlara aykırı kalarak keyfiyeti tutanağa geçirten veya oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmeyen ortakların dava açma hakları bulunmaktadır. Buna göre; genel kurul toplantısında hazır bulunan bir ortağın kararın altına gerekçeli olarak muhalefetini yazdırıp imzalamak ya da gerekçeli olarak ayrı bir kağıda yazarak imzaladığı muhalefetini divana sunup gerekirse bakanlık temsilcisine de duyurarak bunun tutanağa geçmesini sağlamak suretiyle yapabilir.

Yine muhalefetinin genel kurul tutanağına yazılmadığını kanıtlayan ortağın da iptal davası açma hakkı bulunmaktadır. Benzer



biçimde, genel kurul toplantısına katılmak isteyip de toplantıya alınmadığını ve dolayısıyla da oyunun kullanılmasına müsaade edilmediğini veya toplantıya katılmakla birlikte oyunu kullanmasına haksız olarak müsaade edilmediğini kanıtlayan bir ortağın da dava açma hakkı bulunmaktadır.

Genel kurul toplantısında hazır bulunsun ya da bulunmasın; toplantıya çağırının usulü dairesinde yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan veya tebliğ edilmediğini, genel kurul toplantısına katılmaya yetkili olmayan kimselerin karara katılmış bulduklarını iddia eden ortakların da iptal davası açma hakları bulunmaktadır.

Genel kurul kararı aleyhine toplantıyı kovalayan günden itibaren 1 ay içinde dava açılması gerekir. Bir aylık süre; toplantının yapıldığı gün, toplantı birkaç gün devam etmişse son günü takip eden ertesi gün başlar. Buradaki 1 aylık süre, hak düşürücü süredir ve bu süre geçtikten sonra iptal davası açma hakkı olan ortakların bu hakları düşecektir. Öte yandan, bir aylık hak düşürücü sürenin sona erip ermediği mahkemeye resen dikkate alınmaktadır.

Batıl olan (ölü doğmuş) genel kurul kararları kooperatif ortakları ve üçüncü şahıslar için hiç bir hak ve borç doğurmaz bu gibi kararların iptali 1 aylık hak düşürücü süreye tabi olmayıp her zaman istenebilir. Genel kurul kararlarının mutlak butlanla sakat olduğunu iddia eden ortakların genel kurul toplantılarında hazır bulunması ve itirazını tutanağa yazdırması da şart olmayıp, genel kurul kararlarına katılmayan ortakların da böyle bir iddiayla dava açmaları mümkündür.

İptal davasının açılacağı mahkeme, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemedir. Buna göre, genel kurul kararları aleyhine açılması istenen iptal davası, kooperatif merkezinin bulunduğu yerdeki Ticaret Mahkemesi, bu mahkemenin bulunmadığı yerlerde ise Asliye Hukuk Mahkemesinde açılmalıdır.

İptal davasının açıldığı hususu ile duruşmanın yapılacağı gün yönetim kurulu tarafından usulen ilan olunur (KK.m.53/2).

Genel kurul kararları aleyhine birden fazla iptal davası açılması halinde, davalar birleştirilerek görülür ve bir aylık hak düşürücü süre sona ermeden duruşmaya başlanılamaz (KK.m.53/3).



Kooperatifin karşı karşıya kalabileceği muhtemel zararlarına karşı davacıların teminat göstermesi mahkeme tarafından istenebilir. Bu durumda, teminatın ne olacağı ve miktarını belirleme yetkisi yine mahkemeye aittir (KK.m.53/4).

Kooperatif aleyhine açılan dava sonucunda iptali istenen kararların iptali yönünde bir karar çıkması halinde, bu karar bütün ortaklar için hüküm ifade eder (KK.m.53/5).

4.1.11. Denetçilerin dikkatini çekme ve açıklama yapılmasını İsteme:

Ortaklar gerekli gördükleri hususlarda denetçilerin dikkatini çekmeye ve açıklama yapılmasını istemeye yetkilidirler (KK.m.66/3).

Ortaklar, denetçilere bir şikayette bulunabilecekleri gibi denetçilerden bir hususun açıklığa kavuşturulmasını da isteyebilirler. Ortaklarca böyle bir istekte bulunulması halinde denetçilerin konuyu incelemeleri zorunludur.

Ortakların, denetçilerin kooperatifle ilgili olarak dikkatini çekebileceği konularda bir sınırlamaya gidilmezken, ortakların açıklama yapılmasını isteyebilecekleri hususlar Kooperatifler Kanunu'nun 25. maddesinde belirlenmiştir

4.1.12. Tasfiye artığından pay alma hakkı:

Kooperatifin tasfiyesi sonucunda kalan mal varlığının nasıl paylaşılacağı hususu Kanununun 83. maddesinde hüküm altına alınmıştır. Buna göre; tasfiye haline giren bir kooperatifin bütün borçları ödendikten ve ortakların ödedikleri pay bedelleri geri verildikten sonra varlığı kalmışsa ve kooperatifin anasözleşmesinde tasfiyeden kalan bu artığın ortaklara dağıtılabileceği yönünde hüküm varsa ortaklar arasında paylaşılır (KK.m.83/1).

Anasözleşmede başka bir dağıtım şekli öngörülmemişse, paylaşım dağıtım anında kayıtlı bulunan ortaklar veya hukuki halefleri arasında eşit olarak yapılır (KK.83/2).

4.1.13. Hak arama ve dilekçe hakkı:

Ortaklar; hukuki yolları kullanmak suretiyle yargı makamları



önünde, davacı ya da davalı olarak iddia ve savunma hakkına sahiptir. (Anayasa m.36)

Ortaklar; kendileriyle veya kamuyla ilgili dilek ve şikayetleri hakkında, Türkiye Büyük Millet Meclisine ve yetkili makamlara dilekçeyle başvurma hakkına sahiptir. (3071 s. Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun.m.1,2,3)

Her Türk vatandaşı gibi, kooperatif ortaklarının da kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının faaliyetleriyle ilgili konularda bilgi edinme hakkı vardır (4982 s.Bilgi Edinme Hakkı Kanunu.m.,1,2,4).

4.2. Toplu kullanılabilen haklar:

Kooperatiflerde belli sayıdaki ortakların bir araya gelmesiyle veya aynı yönde oy kullanmasıyla işlerlik kazandırılabilen haklara toplu kullanılabilen (grupsal) haklar denilmektedir.

4.2.1. Genel kurulu toplantıya çağırma hakkı:

Dört ortaktan az olmamak kaydıyla ortak sayısının en az onda birinin isteği üzerine genel kurul toplantıya çağırılır(KK.M.44/1). Buna göre; ortak sayısı 40 ve daha az olan kooperatiflerde 4 ortak, 40'ın üzerinde olan kooperatiflerde ise ortak sayısının 10'a bölünmesi sonucu bulunan sayıda ortak tarafından genel kurulu toplantıya çağırabilir. Sonucun küsurlü çıkması halinde sayı bir üst sayıya yuvarlanır.

Genel kurulu toplantıya çağırma isteyen ortakların, toplantı gündemini belirlemeleri ve bu isteklerini noter aracılığı ile yönetim kuruluna bildirmeleri gerekir.

Yönetim kurulunca bu istek 10 gün içinde yerine getirmediği takdirde, istek sahiplerinin önce denetim kuruluna ve denetim kurulunun da makul bir sürede genel kurulu toplantıya çağırması durumunda ilgili bakanlığa başvurmaları mümkündür. Ancak, genel kurulu toplantıya çağırma yetkisine sahip olan Bakanlığın bu yetkisini kullanma zorunluluğu yoktur (KK.m.43,44).

Bakanlık tarafından da genel kurul toplantıya çağırılmadığı takdirde istek sahipleri mahalli mahkemeye başvurarak, bizzat genel kurulu toplantıya çağırma izni alabilirler (KK.m.44).



Mahkemeden böyle bir izin (yetki) alınması halinde genel kurul ortaklarca anasözleşmede gösterilen şekil ve surette toplantıya çağrılır (KK.m.45/2).

4.2.2. Gündeme madde ilavesini isteme hakkı:

Gündeme madde ilave edilmesini isteme hakkı kanunun 46. maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; genel kurul toplantısından en az 20 gün öncesinde ve genel kurul toplantısı esnasında olmak üzere iki farklı biçimde, ortaklara gündeme madde eklemeyi isteme hakkı tanınmıştır.

Dörtten az olmamak kaydıyla ortakların en az onda biri tarafından genel kurul toplantısından en az 20 gün önce yazılı olarak bildirilecek hususların gündeme konulması zorunludur (KK.m.46/2).

Ortakların genel kurul toplantısından önce istedikleri maddeleri gündeme ilave ettirebilmek için; dört ortaktan az olmamak kaydıyla ortakların en az onda biri tarafından talep edilmiş olması, talebin genel kurul toplantısından en az 20 gün önce yazılı olarak yapılması, genel kurul kim tarafından çağrılmışsa talebin de ona yapılmış olması gerekir.

Gündeme alınması zorunlu bulunan hususlarda herhangi bir sınırlama bulunmamaktadır. Yukarıda belirtilen şartları taşıyanların gündeme madde ilave etme isteği yerine getirilmelidir.

Ortakların genel kurul toplantısından önce gündeme madde ilave etme hakları bulunduğu gibi, genel kurul toplantısı sırasında ve gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce de gündeme madde ilavesini isteme hakları bulunmaktadır.

Buna göre; kayıtlı ortak sayısının en az onda birinin (en az dört ortak olması şartı aranmaksızın) gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce yazılı teklifte bulunmaları ve genel kurula katılanların yarısından bir fazlasının kabulü halinde; hesap tetkik komisyonunun seçilmesi, bilanço incelemesi ve ibranın geriye bırakılması, çıkan veya çıkarılan ortaklar hakkında karar alınması, genel kurulun yeni bir toplantıya çağrılması, kanun, anasözleşme ve iyi niyet esasları ile genel kurul kararlarına aykırı olduğu ileri sürülen yönetim kurulu kararlarının iptali, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin azli ve yerlerine



yenilerinin seçilmesi ile ilgili hususların gündeme alınması zorunludur (KK.m.46/3).

Genel kurul esnasında gündeme madde ilavesi için; gündem maddelerinin görüşülmesine geçilmeden önce, divan kurulunun seçilmesi ve divana tutanakları imza yetkisinin verilmesinin ardından gündeme madde ilavesine ilişkin teklifin yazılı olarak divan kuruluna sunulması gerekir.

Gündemde olmadığı halde genel kurul esnasında gündeme ilave edilebilecek hususlar yukarıda belirtildiği gibi altı madde halinde sayılmış ve sınırlandırılmıştır (KK.m.46/3). Dolayısıyla, bu konuların dışındaki hususların genel kurul esnasında gündeme ilave edilmesi sözkonusu değildir. Bu bağlamda, kanunun 46. maddesinde sınırlı olarak belirtilen hususların dışındaki bir konuda gündeme madde ilave edilmesi isteniyorsa, ortaklarca genel kurul toplantısından en az 20 gün önce yazılı bildirimle bu konuların gündeme ilave ettirilmesi yoluna gidilmelidir.



5. ORTAKLARIN ÖDEV VE SORUMLULUKLARI

Kooperatif ortaklarının yukarıda belirtilen haklarının yanı sıra, kooperatife karşı ödevleri (sorumlulukları) de vardır.

5.1. Sermaye koyma borcu ve aidat ödeme yükümlülüğü:

Kooperatiflerde ortaklık paylarının tamamı, kooperatifin sermayesini oluşturur. Kooperatife giren her ortağın en az bir ortaklık payı alması ve bunun bedelini kooperatife ödemesi gerekir (KK.m.19/1).

Ortaklık payının değeri Bakanlar Kurulu kararı ile artırılabilenekte olup son olarak 147/2009 ün ve 2009/15233 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile ortaklık payı değeri 100.-TL'ye çıkarılmıştır.

Diğer taraftan, 5000 ortaklık payını aşmamak kaydıyla anasözleşme, en yüksek haddi tespit ederek bir ortak tarafından bu had dahilinde birden fazla ortaklık payı alınmasına izin verebilir (KK.m.19/1,2).

Kooperatiflerde sermaye miktarları sınırlıdır. Bu sınırlı sermayeyle kooperatiflerin amaçlarını gerçekleştirmeleri her zaman mümkün olamamaktadır. Bu bakımdan amaçlarını gerçekleştirebilmek için kooperatifler genel kurulda aidat tespit ederler genel kurulca tespit edilen aidatların da ortaklarca zamanında ödenmesi gerekir. Zamanında ödenmeyen aidatlara genel kurulca gecikme cezası ödenmesi kararlaştırılmışsa ödemesini geciktiren ortaklar gecikme cezası da öder.

Ancak, aidat ödemelerini geciktiren ortaklara yürütülen gecikme faizlerinin ana borca eklenerek tekrar faiz (bileşik faiz) yürütülmesi sözkonusu olamaz.

Diğer taraftan, sermaye koyma borcunu zamanında yerine getirmeyen ortak, ihtara gerek kalmaksızın temerrüt faizi ödemekle yükümlüdür. Ayrıca, anasözleşmeyle ortaklar temerrüt halinde cezai şart ödemeye de mecbur tutulabilirler (KK.m.98, Türk Ticaret K.m.407).

5.2. Sır Saklama Yükümlülüğü ve Ceza:

Kooperatif ortaklarının kooperatifin hangi sırlarını öğrenebilecekleri, hangi sırları öğrenmeye yetkili olmadıkları Kooperatifler Kanununun 25. maddesinde açıklanmıştır. Ayrıca, ortaklar



her ne şekilde olursa olsun öğrenmiş olduğu iş sırlarını, sonradan ortaklık hakkını kaybetmiş olsa bile daima gizli tutmak zorundadırlar. Bu mecburiyete uymayan ortak meydana gelecek zararlardan kooperatife karşı sorumlu olduğu gibi kooperatifin şikayeti üzerine herhangi bir zarar umulmasa dahi bir yıla kadar hapis veya adli para cezasıyla cezalandırılır (KK.m.25).

Kooperatifi ve bağlı işletme ve fabrikalarını ilgilendiren bütün muamele, fiil ve işlere ilişkin olup da açıklanması kooperatif aleyhine zarar doğuran veya zarar doğurması ihtimali bulunan ve kooperatifin konusuyla ilgili olan sırlar kooperatifin iş sırları olarak kabul edilmelidir.

5.3. Kooperatifin borçlarından dolayı ortağın sorumluluğu:

Kural olarak kooperatif, alacaklılarına karşı yalnız mal varlığı ile sorumludur. Ancak, anasözleşmede aksine bir hüküm konulabilir.

Kooperatifin varlıklarının borçlarına yetmediği durumlarda ortakların sorumluluğu kanunda sınırlı ve sınırsız sorumluluk başlıkları altında iki gruba ayrılmıştır.

Anasözleşme, kooperatifin varlığı borçlarını karşılamaya yetmediği hallerde, ortaklarının da şahsen ve sınırsız olarak sorumlu tutulacaklarını hüküm altına alabilir(KK.m.29). Bu takdirde alacaklılar kooperatifin iflası veya diğer sebeplerle dağılması halinde alacaklarını tamamen sağlayamazlarsa, kooperatifin borçlarından dolayı, kooperatif ortakları zincirleme ve bütün varlıklarıyla sorumlu olurlar. Buna sınırsız sorumluluk denir.

Diğer taraftan, anasözleşmeye kooperatif borçları için her ortağın kendi payından fazla olarak şahsen ve belirli bir miktara kadar kooperatiften sonra sorumlu olacakları hususunda bir hüküm konabilir. Buna sınırlı sorumluluk denir. Ortakların bu sınırlı sorumlu olacakları tutar kooperatifteki paylarının tutarı ile orantılı olarak da gösterilebilir.

Uygulamada neredeyse bütün kooperatiflerde ortakların sınırlı sorumlu oldukları yönünde anasözleşmelerinde hükümler bulunmaktadır.



Dolayısıyla, ortak olmak isteyenlerin ve ortakların kooperatifin borçlarıyla ilgili olarak sorumluluklarını öğrenmeleri açısından kooperatifin anasözleşmesini dikkatlice incelemeleri menfaatlerine olacaktır.

5.4. Ek ödeme yüklemi:

Kooperatiflerde bilanço açıklarının kapatılması için anasözleşmelere hüküm konulmak suretiyle ortaklardan ek ödeme yapılması istenebilir. Ek ödeme yüklemi sınırsız olabileceği gibi belirli miktarlarla veya iş hacmi ile veya paylarla orantılı olarak da sınırlandırılabilir (KK.m.31).

1163 sayılı kanununun 31. maddesi kapsamında yer alan ek ödeme yükümlülüğünün oluşabilmesi için; anasözleşme ortakları ek ödeme yükümlülüğü ile yükümlendirmiş olması, ek ödemelerin bilanço açıklarının kapatılmasında kullanılması, bilanço açıklarının öncelikle yedek akçelerle karşılanması gerekir(KK.m.38/5).

5.5. Sorumluluğun bazı ortak gruplarına yüklenemeyeceği:

Sorumluluğu belirli bir zamana bırakan veya bazı ortak gruplarına yükleyen anasözleşme hükümleri muteber değildir (KK.m.32).

1163 sayılı kanununun 32. maddesinde de hüküm altına alındığı gibi, sorumluluk tüm ortaklara aittir ve anasözleşme ile sorumluluğun belirli bir zamana bırakılması ya da bazı ortaklara yükletilmesi mümkün değildir.

Benzer hüküm kanununun 23. maddesinde yer almaktadır: *“Ortaklar bu kanunun kabul ettiği esaslar dahilinde hak ve vecibelerde eşittir.”*

5.6. Kooperatifin iflası halinde ortakların sorumluluğu:

Kooperatifler de ticaret şirketleri gibi her türlü borçlarından dolayı iflasa tabidir. Kooperatifin dağılma nedenlerinden biri de iflasın açılmasıdır (KK.m.81). Kooperatifin iflasına alacaklıların veya kooperatifin isteği üzerine karar verilebilir.

Ortakları şahsen sorumlu bulunan veya ek ödemelerle yükümlü olan bir kooperatifin iflası halinde, iflas idaresi sıra cetvelini



düzenlemekle beraber ortaklardan her birinin payına düşen borcun ödenmesini kendilerinden ister (KK.m.33/1).

Tahsil olunamayan meblağlar diğer ortaklar arasında bölüşülür. Aktif bakiyesi pay cetvellerinin kesin olarak tespiti üzerine geri verilir. Ortakların birbirlerine rücu hakları saklıdır. Ortakların geçici olarak tespit olunan borçlarıyla pay cetveli aleyhine İcra ve İflas Kanunu hükümlerine göre itiraz hakları vardır (KK.m.33/2).

5.7. Ortakların sorumluluk hükümlerinin değiştirilmesi:

Ortakların şahsi sorumluluğundan kasıt; kooperatifin borçlarından dolayı kooperatifin varlıklarından sonra şahsen ve belirli bir miktara kadar sınırlı veya sınırsız olarak sorumlu olmasıdır.

Ek ödeme yükümü ise sadece bilanço açıklarını kapatmak için, ortağın belirli bir miktarla veya iş hacmiyle ya da sermaye paylarıyla orantılı bir şekilde sınırlı ya da sınırsız olarak sorumlu tutulmasıdır.

Ortakların sorumluluğu ve ek ödeme yükümlülüğü ile ilgili değişiklikler ancak anasözleşmenin tadili ile mümkündür (KK.m.34).

Bununla birlikte; ortakların şahsi sorumluluklarının ağırlaştırılması veya ek ödeme yükümleri ihdası için alınacak kararlarda bütün ortakların 3/4'ünün onayı gerekir (KK.m.52/1).

Öte yandan, ortakların şahsi sorumluluklarının ağırlaştırılması veya ek ödeme yükümlülüğü ihdası hakkında genel kurulda karar alınması halinde ortağın, kararın ticaret sicili gazetesinde ilanından başlayarak 3 ay içinde kooperatiften çıktığını bildirmesi ve bu kararlara katılmamış olması durumunda bu karar kendisini bağlamaz.

5.8. Kooperatife Yeni Giren Ortağın Sorumluluğu:

Ortakların şahsen sorumlu veya ek ödemelerle yükümlü olduğu bir kooperatife durumunu bilerek yeni giren kimse, girişinden önce doğmuş olan borçlardan diğer ortaklar gibi sorumlu olur. Buna aykırı mukavele hükümleriyle ortaklar arasındaki anlaşmalar üçüncü şahıslar hakkında hüküm ifade etmez (KK.m.35).

Daha önceden kurulan kooperatife bir ortağın girmesi; ortaklığın devri veya miras yoluyla ya da yeni ortak olma şeklinde olabilir.



Ortakları şahsan sorumlu veya ek ödemelerle yükümlü olan kooperatiflerde durumunu bilerek giren yeni ortağın girişinden önce doğmuş olan kooperatif borçlarından diğer ortaklar gibi sorumludur.

5.9. Ortağın ayrılmasından veya kooperatifin dağılmasından sonra sorumluluk:

Sınırsız veya sınırlı sorumlu bir ortak ölür veya diğer bir sebeple kooperatiften ayrılırsa bu ayrılmanın kesinleştiği tarihten başlayarak 1 yıl veya anasözleşme ile tespit olunan daha uzun bir süre içinde kooperatif iflas ettiği takdirde, ayrılmasından önce doğmuş olan borçlar için ortak sorumluluktan kurtulamaz. Varsa aynı şartlarla ve aynı süre içinde ek ödeme yükümü de mevcut olmaya devam eder (KK.m.36/1,2).

Kooperatif dağılırsa dağılmanın ticaret siciline tescilinden başlayarak 1 yıl veya anasözleşmede tespit olunan daha uzun bir süre içinde kooperatifin iflasının açılmasına karar verilmesi halinde ortaklar, varsa aynı şekilde ek ödemelerle birlikte sorumludurlar (KK.m.36).

Sorumluluğun başlangıcı, ortağın kooperatiften ayrılışının kesinleştiği tarihtir. Ortağın ölmesi, çıkması veya çıkarılması hallerinde ortağın kooperatiften ayrılması gerçekleşir.

Ortağın kooperatiften ayrılışının kesinleştiği tarihten itibaren başlayarak bir yıl içinde veya anasözleşme ile daha uzun bir süre tayin edilmişse bu süre kadar sorumluluk devam edecektir. Anasözleşmelerde bu süre daha uzun bir şekilde belirlenebilir.

5.10. Ortağın şahsi alacaklıları:

Bir ortağın şahsi alacaklıları sadece (varsa) ortağın sermaye payına ödenecek faizi, gelir gider farkından hissesine düşen miktarı (risturn), kooperatifin dağılması halinde ortağın hissesine düşecek payı haczettirebilirler (KK.m.19/6).

Bunların dışında, bir ortağın kişisel alacaklıları ortaklar tarafından ödenen ortaklık payları ile kooperatif amacının gerçekleşmesini sağlamak üzere; arsa, alt yapı, inşaat ve benzeri gider taksitleri için ödediği tutarları (aidatları) haczettiremez.



5.11. Sorumlulukta zamanaşımı:

Alacaklıların, ortakların şahsi sorumluluklarından doğan isteme hakları, daha önce kanuni bir hüküm gereğince düşmedikçe iflas işlemlerinin sona ermesinden başlayarak bir yıl süre ile alacaklılardan her biri tarafından ileri sürülebilir.

Ortakların birbirine olan rücu hakları da bu hakka vücut veren ödemenin yapıldığı andan başlamak üzere bir yıl içinde zamanaşımına uğrar (KK.m.37).

Kanunda geçen bir yıllık zamanaşımı iflas işlemlerinin sona ermesinden itibaren başlamakta olup, bu süre iflasın kapandığına dair mahkeme kararının ilan edildiği tarihtir (İcra ve İflas K.m.254).

İflas dairesince iflasın kapandığının ilan edildiği tarihten itibaren alacaklıların her birinin ortakların şahsi sorumluluklarından doğan isteme haklarına ilişkin bir yıllık zamanaşımı işlemeye başlar. Bu bir yıllık sürenin geçirilmesiyle alacaklıların isteme hakkı ortadan kalkar.

5.12 Kooperatif hakkında yanlış bilgi verme:

Türk Ceza Kanunu'nda, yeni suç tipleri ihdas edilmiştir. Bu kapsamda, ihdas edilen yeni suç tiplerinden birisi de, 'Malvarlığına Karşı Suçlar' bölümünde yer alan 'Şirket veya Kooperatifler Hakkında Yanlış Bilgi' verme suçudur.

Türk Ceza Kanunu'na göre; kooperatifin kurucu, ortak, idareci, müdür veya temsilcileri veya yönetim veya denetim kurulu üyeleri veya tasfiye memuru sıfatını taşıyanlar, kamuya yaptıkları beyanlarda veya genel kurula sundukları raporlarda veya önerilerde ilgililerin zarara uğramasına neden olabilecek nitelikte gerçeğe aykırı önemli bilgiler verecek veya verdirtecek olurlarsa 6 aydan 3 yıla kadar hapis veya 1000 güne kadar adli para cezası ile cezalandırılabilirler (TCK m. 164.).

Maddeyle, ortakların ilgililerin zarara uğramasına neden olabilecek nitelikte kasten gerçeğe aykırı önemli bilgi vermeleri de suç haline getirilmiştir.



KOOPERATİF ORTAĞI EL KİTABI

Maddede anılan “Kamuya yapılan beyanlardan” maksat, basın ve yayın yoluyla veya postayla prospektüsler gönderilerek belirli olmayan kişilere hitap edilmesi ve bunlara önemli yanlış bilgiler verilmesidir. Bu itibarla, bu tür yanlış bilgilerin kamuya gazete, dergi, televizyon, radyo, internet, reklam panosu, el ilanı gibi yollarla sunulması halinde suç oluşmaktadır.

Yine, bu tür bilgilerin genel kurula sunulan raporlarda ya da önerilerde yer alması da suç sayılmaktadır. Ancak, bu tür bilgilerin yanlış olduğu bilinerek doğru imiş gibi gösterilmesi suçun oluşması için zorunludur.

Bu suç tanımıyla, kooperatiflerin idaresinde güven ve iyi niyetin korunmasının amaçlandığı dikkate alındığından, ortaklar ve alacaklılar ile kooperatif tüzel kişiliği aleyhine yanlış bilgi verilmesi bu suç oluşturacaktır.

Bu itibarla, ortakların, kamuya yaptıkları beyanlarda ve genel kurula sundukları bilgi ve belgelerde dikkatli davranması, basına ve kooperatif ortaklarına yanıltıcı ve gerçeğe aykırı bilgi vermekten kaçınması yerinde olacaktır.